

RADER

ROMATOLOJİ • AĞRI • DERMATOLOJİ
ROMATİZMA ve AĞRI DERNEĞİ

13. KARADENİZ ROMATOLOJİ KONGRESİ

22-25 Mayıs 2025
KAYA ARTEMİS RESORT
K.K.T.C.

GENX
KONGRE

YÖNETİM KURULU

BAŞKAN

Dr. Ömer Kuru

BAŞKAN YARDIMCISI

Dr. Sevgi Atar

SEKRETER

Dr. Esmâ Demirhan

ÜYE

Dr. Burak Tayyip Dede
Dr. Dilşad Kuru

KONGRE DÜZENLEME KURULU

BAŞKAN

Dr. Ömer Kuru

KONGRE SEKRETERİ

Dr. Sevgi Atar
Dr. Esmâ Demirhan

ÜYELER

Dr. Ayşen Akıncı
Dr. Tuğba Aydın
Dr. Burak Tayyip Dede
Dr. Fatmanur Kesiktaş
Dr. Dilşad Kuru

22 Mayıs 2025, Perşembe

13:30-17:00 Romatoloji ve FTR Uzmanları için İntra-Artiküler ve İntra-Müsküler Enjeksiyon Kursu

Kurs Koordinatörleri: Dr. Duygu Tecer, Dr. Emre Ata, PhD

17:00-17:20 Açılış Konuşması

Dr. Ömer Kuru

17:20-18:20 PANEL I: Romatoid Artrit

Oturum Başkanları: Dr. Ömer Kuru, Dr. Ayşen Akıncı

17:20-17:40 Romatoid Artrit Tedavisinde Optimum Metotreksat Dozu ve Uygulama Şekli Ne Olmalı?

Dr. Nurçe Yavuz

17:40-18:00 DMARD'lar RA Tedavisinde Hastalık Kontrolü Açısından Ne Kadar Başarılı?

Dr. Sevilay Batıbay

18:00-18:20 DMARD'ların Perioperatif Dönemde Kullanımı Nasıl Olmalı?

Dr. Neslihan Gökçen

23 Mayıs 2025, Cuma

09:00-10:00 PANEL II: Romatoid Artrit

Oturum Başkanları: Dr. İlknur Aktaş, Dr. Derya Buğdaycı

09:00-09:20 Artraljinin Etkin Tedavisi Romatoid Artrit Gelişimini Önlemede Ne Kadar Etkili?
Dr. Yasemin Tombak

09:20-09:40 RA'da Remisyonadaki Hastada Tedavi Nasıl Düzenlenmeli: Doz Azaltma, Doz Atlama veya Tedaviyi Keserek Remisyon Sürdürülebilir Mi?
Dr. Banu Çiçek Dulundu

09:40-10:00 Romatoid Artrit Tedavisinde Hedef Ne Olmalı? ACR ve EULAR Tedavi Güncellemeleri
Dr. Berna Yurttaş

10:00-10:15 KAHVE ARASI

10:15-11:00 UYDU SEMPOZYUMU – 1 (AbbVie/Rinvoq+Humira)

abbvie

Ankilozan Spondilit Tedavisinde Standart ve Sonrası

Moderatörler: Dr. Mehmet Kırnap, Dr. Ömer Kuru

Ankilozan Spondilit Tedavisinde Bio-Naif Hastada HUMIRA
Dr. Emre Ata

Ankilozan Spondilit Tedavisinde İlk TNFi Yetersizliğinde RINVOQ
Dr. Duygu Tecer

11:00-12:00 PANEL III: Romatoid Artrit

Oturum Başkanları: Dr. Ayhan Kamanlı, Dr. Mustafa Çalış

11:00-11:20 Romatoid Artrit Tanı, Tedavisi ve Seyrinde Laboratuvar: Otoantikorlar
Dr. Tülay Yıldırım

11:20-11:40 Anti-TNF Yanıtsız RA Hastalarında JAK'lar Ne Kadar Etkili, Hala Remisyona Ulaşabilir Miyiz?
Dr. Ozan Volkan Yurdakul

11:40-12:00 Romatoid Artrit Tedavisinde Yeni Tedavi Seçenekleri Neler?
Dr. Didem Erdem Gürsoy

12:00-13:30 ÖĞLE YEMEĞİ

13:30-14:30 PANEL IV: Otoinflamatuvar Hastalıklar

Oturum Başkanları: Dr. Akın Erdal, Dr. Mehmet Kırnap

13:30-13:50 Dev Hücreli Arteritin Tanı ve Tedavisinde Güncelleme
Dr. Serkan Kılıçoğlu

13:50-14:10 Kristal Artritlerin Tanı ve Tedavisinde Güncelleme
Dr. Erkan Kılıç

14:10-14:30 Ailesel Akdeniz Ateşi Tedavisinde Kolşisin ve Ötesi: Dirençli Hastanın Tanımı ve Zor Olgu Yönetimi
Dr. Turgay Demiray

14:30-14:45 KAHVE ARASI

14:45-15:30 UYDU SEMPOZYUMU-2

AS Tedavisinde Enbrel Etkililik ve Güvenlilik Verileri

Moderatör : Dr. Ömer Kuru

Konuşmacı : Dr. Berna Yurttaş

Pfizer

15:30-16:30 PANEL V:Spondiloartritler

Oturum Başkanları: Dr. Ali Gür, Dr. Havva Çalış

15:30-15:50 Spondiloartritlerin Tedavisinde Anti-TNF'ler
Dr. Lale Altan

15:50-16:10 Spondiloartritlerin Tedavisinde JAK'lar
Dr. Zeynel Abidin Akar

16:10-16:30 Spondiloartritlerin Tedavisinde IL İnhibitörleri
Dr. Özlem Kaleoğlu

16:30-16:50 KAHVE ARASI

16:50-17:50 **PANEL VI: Bağ Doku Hastalıkları**

Oturum Başkanları: *Dr. Gamze Kılıç, Dr. Göksal Keskin*

16:50-17:10 Sistemik Lupus Eritematozus: Tanı ve Tedavi Güncellemesi
Dr. Zevcet Yılmaz

17:10-17:30 Sjögren Sendromu: Tanı ve Tedavi Güncellemesi
Dr. Sercan Gücenmez

17:30-17:50 Sistemik Skleroz: Tanı ve Tedavi Güncellemesi
Dr. Yusuf Karabulut

24 Mayıs 2025, Cumartesi

09:00-10:00 PANEL VII: Spondiloartritler

Oturum Başkanları: Dr. Zevcet Yılmaz, Dr. Dilek Keskin

09:00-09:20 SpA'da Cilt Tutulumunun Yönetimi
Dr. Bengü Çevirgen Cemil

09:20-09:40 SpA'da Göz Tutulumunun Yönetimi
Dr. Nilüfer Zorlutuna

09:40-10:00 SpA'da Barsak Tutulumunun Yönetimi
Dr. Ahmet Cumhur Dülger

10:00-10:15 KAHVE ARASI

10:15-11:00 UYDU SEMPOZYUMU – 3

**Plak Psoriasis ve Psöriyatik Artrit Tedavisinde
Ixekizumab Etkililik ve Güvenlilik Verileri**

Moderatör: Dr. Ömer Kuru

Konuşmacılar: Dr. Burhan Engin, Dr. Muhammet Emin Kutu

Lilly

11:00-12:00 PANEL VIII: Psöriyatik Artrit

Oturum Başkanları: Dr. Kenan Akgün, Dr. Kemal Nas

11:00-11:20 Psöriyatik Artrit Tedavisinde Anti-TNF'ler
Dr. Derya Buğdaycı

11:20-11:40 Psöriyatik Artrit Tedavisinde JAK İnhibitörleri
Dr. Ebru Aytekin

11:40-12:00 Psöriyatik Artrit Tedavisinde IL İnhibitörleri ve Diğer Biyolojikler
Dr. Zühre Sarı

12:00-13:30 ÖĞLE YEMEĞİ

13:30-14:30 PANEL IX: Behcet Hastalığı

Oturum Başkanları: Dr. Remzi Çevik, Dr. Ali Taylan

13:30-13:50 Behcet Hastalığında Tanı Güncellemesi
Dr. Göksal Keskin

13:50-14:10 Behcet Üveitinin Tanı ve Tedavisi
Dr. Ömer Kartı

14:10-14:30 İntestinal Behcet'in Tanı ve Tedavisi
Dr. Metin Başaranoğlu

14:30-14:45 KAHVE ARASI

14:45 - 15:45 PANEL X: Biyolojik Tedavi Yönetimi

Oturum Başkanları: Dr. Banu Kuran, Dr. Didem Erdem Gürsoy

15:45-15:05 Biyolojik Tedavi Öncesi Tarama ve Profilaksi
Dr. Deniz Palamar Kadioğlu

15:05-15:25 Biyolojik Tedavilerin Takibinde Nelere Dikkat edilmeli
Dr. İbrahim Gündüz

15:25-15:45 Malignite Öyküsü Olan Romatoloji Hastasının Tedavisi
Dr. İsmail Uçar

15:45-16:45 Sözel Bildiriler

Oturum Başkanı: Dr. Dilara Ekici

SS-1 COVID-19 Nedeniyle Hastaneye Yatırılan Hastaların Elektrodiagnostik Test Sonuçlarının Değerlendirilmesi
Hatice Betigül Meral

SS-2 Yapay Zeka ile Tıbbi Bilgiye Erişim: Psöriatik Artrit Üzerine Bir Değerlendirme
İlhan Celil Özbek

SS-3 Bölgesel Ağrı Nedeniyle Fizik Tedavi Alan Hastalarda Duygusal Zeka, Kişilik Özellikleri ve Ağrı Yönetimi Becerisinin Tedaviye Etkileri
Yasin Paltacı

SS-4 Romatoid Artrit ve Ankilozan Spondilit Hakkında ChatGPT'nin Bilgi Kalitesinin ve Okunabilirliğinin Değerlendirilmesi
Burak Tayyip Dede

SS-5 Ankilozan Spondilit Tanılı Hastalarda Lomber Disk Dejenerasyonuna Yatkınlık ve Anti-TNF Kullanımının Dejenerasyon Üzerindeki Etkisi
Nurdan Yılmaz

SS-6 Sigara Kullanımının İleri Yaş Erkeklerde Kemik Mineral Yoğunluğuna Etkisi
Dilara Ekici Zincirci

SS-7 Diyabetik Polinöropatili Hastalarda Solunum Sistemi ile Polinöropati Arasında Bir İlişki Var mıdır?
Yasemin Tombak

25 Mayıs 2025, Pazar

09:00-10:00 PANEL XI: Diğer Romatizmal Hastalıklar

Oturum Başkanları: Dr. Simin Hepgüler, Dr. Fatma Nur Kesiktaş

09:00-09:20 Osteoporozda Tanı Yöntemleri
Dr. Rana Terlemmez

09:20-09:40 Osteoporozda Güncel ve Gelecek Tedaviler
Dr. Simin Hepgüler

09:40-10:00 Kronik Ağrı Yönetimi : Nociseptive, Nöropatik, Noziplastik
Dr. Tuğçe Özekli Mısırlıoğlu

10:00-10:15 KAHVE ARASI

10:15-11:15 PANEL XII: Romatizmal Hastalıklarda Akılcı İlaç Kullanımı

Oturum Başkanları: Dr. Sevgi Atar, Dr. Tuğba Aydın

10:15-10:35 Fibromiyaljinin Tanı ve Tedavisinde Güncelleme
Dr. Sevgi Atar

10:35-10:55 Romatizmal Hastalıklarda Ozon Tedavisi
Dr. Esmâ Demirhan

10:55-11:15 Osteoartritte PRP ve Kök Hücre Uygulamaları
Dr. Tuğba Aydın

11:15-11:30 KAPANIŞ

SÖZLÜ BİLDİRİLER

SS-1 Bölgesel Ağrı Nedeniyle Fizik Tedavi Alan Hastalarda Duygusal Zeka, Kişilik Özellikleri ve Ağrı Yönetimi Becerisinin Tedaviye Etkileri

Yasin Paltacı¹ , Fatih Baygutalp¹ , Sevim Burcu Demirkol Paltacı²

¹Atatürk Üniversitesi Tıp Fakültesi, Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon Ana Bilim Dalı, Erzurum, Türkiye

²Atatürk Üniversitesi Tıp Fakültesi, Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Ana Bilim Dalı, Erzurum, Türkiye

Amaç: Ağrıyla baş etme stratejileri, bireylerin ağrıyı yönetmek ve onunla başa çıkmak için kullandıkları yöntemlerdir. D tipi kişilik, psikolojik strese yatkın bireylerde görülen ve iki alt boyuttan oluşan bir kişilik özelliğidir. Negatif duygulanım, olumsuz duyguların yoğun yaşanması; sosyal inhibisyon ise duyguların bastırılması ve sosyal etkileşimden kaçınmayla ilişkilidir. Duygusal zeka ise bireyin hem kendi hem başkalarının duygularını tanıma, anlama ve yönetme yeteneğidir. Kas-iskelet sistemi ağrıları, yaşam kalitesini düşürürken psikolojik ve fiziksel sorunlara neden olabilir. Ancak duygusal zekası yüksek bireyler, bu etkileri daha iyi yönetebilir. Bu çalışmada, fizik tedavi gören hastalarda duygusal zeka, D tipi kişilik özellikleri ve ağrıyla baş etme stratejilerinin tedaviye yanıt üzerindeki etkileri araştırıldı.

Yöntem: Çalışma Atatürk Üniversitesi Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon Anabilim Dalı'nda, tedavi öncesi ve sonrası değerlendirmeleri içerecek şekilde yapıldı. 18-65 yaş arası, omuz, boyun, bel, kalça ve diz ağrısı nedeniyle fizik tedavi alan 30 hasta dahil edildi. Schutte Duygusal Zeka Testi, D Tipi Kişilik Ölçeği (alt boyutları ayrı değerlendirildi), Ağrıyla Başetme Envanteri ve Sosyodemografik veri formu kullanıldı. Tüm hastalara 14 seans Hot Pack, TENS ve ultrason tedavisi uygulandı. Ağrı düzeyleri VAS ve Kısa Ağrı Envanteri ile tedavi öncesi ve sonrası karşılaştırıldı. Etik kurul onayı alındı. Toplantı tarihi: 31.01.2025 Karar No: 06

Bulgular: Katılımcıların %60'ı kadın (n=18), %40'ı erkekti (n=12). Tedavi sonrası VAS ve Kısa Ağrı Envanteri değerleri anlamlı derecede azaldı ($p<0.001$). Duygusal zekası yüksek bireylerin tedaviden daha fazla fayda gördüğü belirlendi (VAS: $r = 0.461$, $p=0.01$; Kısa Ağrı Envanteri: $r = 0.333$, $p=0.072$). Hastaların %36,6'sında D tipi kişilik özellikleri saptandı, tedaviye yanıtla doğrudan bir ilişkisi bulunmadı ($p=0.328$). Ancak D tipi kişilik gösteren bireylerde VAS değerleri hem tedavi öncesi ($r=0.307$, $p=0.098$) hem sonrası ($r=0.381$, $p=0.038$) daha yüksekti. Negatif duygulanım puanı yüksek olanlar, VAS ve Kısa Ağrı Envanterinde daha fazla ağrı bildirdi (VAS: $p=0.022$, $p=0.034$; KAE: $p=0.025$, $p=0.027$). Sosyal inhibisyon puanı yüksek olan bireylerin tedaviden daha az fayda görme eğiliminde olduğu görüldü ($r_s = -0.322$, $p=0.083$). Ağrıyla baş etme stratejileri ile tedavi yanıtı arasında anlamlı ilişki saptanmadı ($r_s = -0.013$, $p=0.947$).

Duygusal Zeka Correlations (Spearman's Rho)

		Duygusal Zeka
VAS tedavi öncesi sonrası farkı	Correlation Coefficient	0,461
	Sig. (2-tailed)	0,010
Kısa Ağrı Envanteri Ağrı Şiddet Boyutu tedavi öncesi sonrası farkı	Correlation Coefficient	0,333
	Sig. (2-tailed)	0,072

Korelasyon tablosunu incelediğimizde duygusal zeka ile VAS Farkı arasında ($r = 0.461$, $p=0.010$) pozitif orta düzeyde anlamlı bir ilişki olduğunu görmekteyiz. Duygusal zeka arttıkça VAS farkı da artıyor denebilir. Duygusal zeka ile ağrı şiddet boyutu farkı ($r = 0.333$, $p=0.072$) pozitif orta düzey, sınırda anlamlı bir ilişki görmekteyiz.

Sonuç: Duygusal zekası yüksek bireyler tedaviye daha olumlu yanıt verirken, D tipi kişilik ve özellikle negatif duygulanımı yüksek bireyler ağrı algısının daha şiddetli olmasıyla ilişkilendirilebilir. Bu bulgular, tedavi süreçlerinde bireysel farklılıkları dikkate alarak bireylerin psikososyal ve kişilik özelliklerine yönelik yaklaşımların geliştirilmesi gerektiğini vurgulamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Ağrı ile Baş Etme , D Tipi Kişilik , Duygusal Zeka , Kas İskelet Ağrısı

SS-2Yapay Zeka ile Tıbbi Bilgiye Erişim: Psöriatik Artrit Üzerine Bir Değerlendirme

İlhan Celil Özbek¹

¹Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Kocaeli Derince Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Fiziksel Tıp ve Rehabilitasyon Kliniği

Amaç: Psöriatik artrit (PsA), sedef hastalığıyla bağlantılı, kronik ve inflamatuvar bir eklem hastalığıdır. Genellikle eklem ağrısı, şişlik, sertlik ve ciltteki psöriatik lezyonlar ile kendini gösterir. Hem eklemler hem de çevresindeki yumuşak dokular bu hastalıktan etkilenebilir, bu da fonksiyon kaybına ve yaşam kalitesinin düşmesine yol açabilir. Son yıllarda, internet ve yapay zeka destekli bilgi kaynakları, hastaların PsA hakkında bilgi edinme sürecinde önemli bir rol oynamaktadır. Ancak, bu kaynaklardan elde edilen bilgilerin kalitesi, güvenilirliği ve okunabilirliği hakkında yeterli veri bulunmamaktadır. Bu çalışmanın amacı, PsA ile ilgili en sık sorulan sorulara yönelik yapay zeka chatbotlarından elde edilen yanıtların okunabilirlik, kalite ve güvenilirlik açısından değerlendirilmesidir.

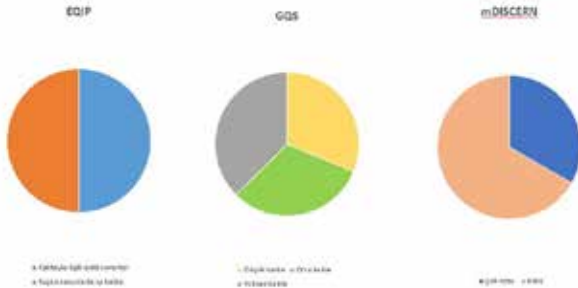
Yöntem: Google Trends (<https://trends.google.com>) kullanılarak, PsA ile ilgili en sık aranan anahtar kelimeler belirlendi. Aramalar, 2004 yılından günümüze, tüm dünyayı kapsayan veriler üzerinden gerçekleştirildi. En alakalı anahtar kelimeler "ilgili sorgular" sekmesinden seçildi. Çalışmanın önceki kişisel arama kayıtlarından etkilenmemesi için tüm tarayıcı verileri temizlendi ve Google hesaplarından çıkış yapılarak Google Incognito modu kullanıldı. Google Trends üzerinden belirlenen İngilizce anahtar kelimeler, AI sohbet robotu ChatGPT-4o'ye ayrı ayrı soruldu. Yanıtların sıralı işlenmesinden kaynaklanabilecek yanlılığı önlemek için her bir anahtar kelime farklı oturumlarda işlendi. Elde edilen yanıtlar, okunabilirlik, kalite ve güvenilirlik açısından değerlendirilmek üzere herkese açık bir veri tabanında arşivlendi. Yanıtlara şu adresten erişilebilir: <https://archive.org/details/chatgpt-psa-answer>. Yanıtların okunabilirlik analizi, Simple Measure of Gobbledygook (SMOG), Automated Readability Index (ARI), Gunning Fog Index (GFI), Flesch Kincaid Grade Level (FKGL), Coleman-Liau Index (CLI) ve Flesch Reading Ease Score (FRES) kullanılarak gerçekleştirildi. Kalite değerlendirmesi için Ensuring Quality Information for Patients (EQIP) skoru ve Global Quality Score (GQS), güvenilirlik değerlendirmesi için ise Journal of American Medical Association (JAMA) kriterleri ve mDISCERN kullanıldı.

Psöriatik artrit ile ilgili en sık aranan anahtar kelimeler

Psoriasis	Psoriatic spondylitis
Arthritis psoriasis	Psoriatic arthritis causes
Symptoms psoriatic arthritis	Psoriatic arthritis nails
Psoriatic arthritis pain	Psoriatic arthritis icd-10
Psoriatic arthritis treatment	Psoriatic arthritis signs
What is psoriatic arthritis	Psoriatic arthritis pictures
Psoriasis and psoriatic arthritis	Psoriatic arthritis rash
Psoriatic arthritis diet	Psoriatic arthritis test

Bulgular: Metinlerin ortalama okunabilirlik skorları şu şekildedir: SMOG skoru $12,60 \pm 1,27$, ARI skoru $10,06 \pm 1,50$, GFI skoru $13,80 \pm 2,60$, FKGL skoru $11,20 \pm 1,54$, CLI skoru $13,00 \pm 1,95$ ve FRES skoru $36,24 \pm 10,99$. Yapay zeka yanıtlarının okunabilirlik düzeyi önerilen 6. sınıf seviyesinin üzerinde olup, istatistiksel olarak anlamlı bir fark gösterdi ($p < 0,001$). Metinler, yaklaşık 11 yıllık eğitim gerektiren bir seviyede olup, hastalar için anlaşılması zor bulundu. Kalite değerlendirme skorları şu şekildedir: EQIP skoru $48,86 \pm 5,23$, GQS skoru $2,81 \pm 1,16$. EQIP değerlendirmesinde, metinlerin yarısı ciddi kalite sorunları içerirken, diğer yarısı küçük kalite sorunları göstermekteydi. GQS skorlarına göre, metinlerin %31'i düşük kalite, %31'i orta kalite, %38'i yüksek kalite olarak değerlendirildi. Metinlerin JAMA skoru 0,00, mDISCERN skoru ise $1,75 \pm 0,44$ olarak hesaplandı. JAMA değerlendirmesine göre, metinlerin tamamı yetersiz veri içeriyordu. mDISCERN analizine göre ise metinlerin %25'i çok kötü, %75'i ise kötü olarak sınıflandırıldı.

Güvenilirlik ve Kalite Skorlarının Dağılımı

Okunabilirlik Skorlarının Dağılımı

Sonuç: Bu çalışma, PsA hakkında yapay zeka chatbotlarından elde edilen yanıtların okunabilirlik açısından önerilen seviyenin üzerinde olduğunu, kalite ve güvenilirlik açısından yetersiz olduğunu göstermektedir. Yapay zeka destekli tıbbi bilgi kaynaklarının, hasta eğitimini desteklemek için daha anlaşılır, güvenilir ve yüksek kaliteli içerikler sunacak şekilde geliştirilmesi gerekmektedir.

Anahtar Kelimeler: ChatGPT, Çevrim içi tıbbi bilgi, Psöriatik artrit, Yapay zeka

SS-3 COVID-19 Nedeniyle Hastaneye Yatırılan Hastaların Elektrodiagnostik Test Sonuçlarının Değerlendirilmesi

Hatice Betigül Meral¹, Fikret Aysal¹

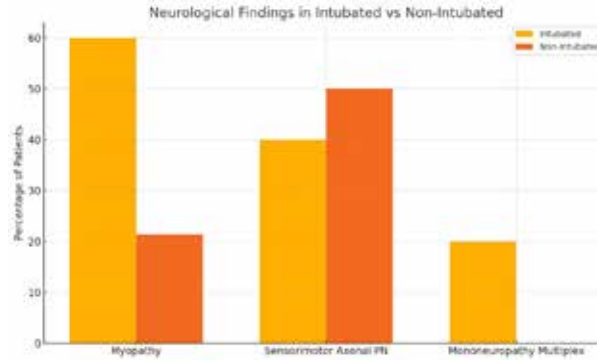
¹İSTANBUL MEDİPOL ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ

Amaç: Bu çalışma, COVID-19 nedeniyle hastaneye yatırılan hastalarda elektromiyografi (EMG) ve sinir iletim çalışmaları (NCS) sonuçlarını değerlendirmeyi ve bu bulgular ile diğer hastalık parametreleri arasındaki ilişkiyi araştırmayı amaçlamaktadır.

Yöntem: Bu retrospektif gözlemsel çalışma, COVID-19 nedeniyle hastaneye yatırılan ve hastanede yatış dönemi sırasında veya sonrasında elektrodiagnostik değerlendirmelere tabi tutulan 19 hastayı (12 kadın, 7 erkek) içeren bir hastanede gerçekleştirilmiştir. Çalışma, 11 Mart 2021 ile 31 Aralık 2022 tarihleri arasında yapılan elektrodiagnostik testlere dayanmaktadır. Elektrodiagnostik değerlendirmeler, NCS ile başlanmış, ardından iğne EMG uygulanmıştır. Motor ve duysal sinir iletim çalışmaları, antidromik uyarılarla gerçekleştirilmiş ve sinir iletim hızları, amplitüdüleri ve latansları ölçülmüştür. Elektromiyografi testleri, Dantec Keypoint G3 EMG & Evoked Potential Response Unit cihazı ile yapılmıştır. Statistیکsel analiz için, gruplar arasındaki farkları değerlendirmek amacıyla ki-kare testi ve t-testleri kullanılmıştır. Anlamlılık düzeyi $p < 0.05$ olarak belirlenmiş ve verilerin dağılımı göz önünde bulundurularak uygun istatistiksel testler uygulanmıştır. Ayrıca, hastaların demografik verileri ve klinik bulguları tablolarda sunulmuştur.

Bulgular: Entübe edilen beş hastanın %40'ında sensörimotor aksonal polinöropati (PN) ve %40'ında miyopati tespit edilmiştir. Bu hastalarda nöromusküler değişiklikler, özellikle yoğun bakımda uzun süre kalan ve mekanik ventilasyona ihtiyaç duyan hastalarda daha belirgin olmuştur. Ayrıca, bir hasta (%20) hem miyopati hem de sensörimotor aksonal PN ile tanı almıştır. Entübe edilmeyen hastalarda (n=14) ise sensörimotor aksonal polinöropati (%36) daha yaygın olarak gözlenmiş, miyopatik değişiklikler %14, bilateral karpal tünel sendromu ise %14 oranında tespit edilmiştir.

Şekil 1. Entübe ve Non-Entübe Hastalarda Nörolojik Bulgular

Entübe ve Non-Entübe Hastalarda Nörolojik Bulgular

Neurological Findings	Total (n=19)	Intubated (n=5)	Non-intubated (n=14)
Myopathy (%)	6 (31.5)	3 (60)	3 (21.4)
Sensorimotor Axonal PN (%)	9 (47.3)	2 (40)	7 (50)
Mononeuropathy Multiplex (%)	1 (5.2)	1 (20)	0
Abbreviations: PN = Polyneuropathy, n = number of patients			

Sonuç: Miyopatik ve nöropatik değişiklikler, özellikle intübasyona ihtiyaç duyan COVID-19 hastalarında yaygın olarak görülmektedir. Bu bulgular, yoğun bakımda uzun süre kalan hastalarda daha belirgin olup, kritik hastalık miyopatisi (CIM) ve steroid tedavisi ile ilişkili olabilir. Non-intübe hastalarda da sensörimotor aksonal polinöropati gibi nöropatik değişiklikler gözlemlenmiştir, ancak bu hastalarda karpal tünel sendromu gibi kompresyon nöropatileri daha fazla ön plana çıkmaktadır. Diyabet gibi mevcut hastalıklar, gözlemlenen nöromusküler komplikasyonları daha da karmaşık hale getirebilir. Erken tanı ve müdahale, hastaların iyileşme süreçlerini hızlandırmak ve uzun vadeli nöromusküler fonksiyon kaybını engellemek için büyük önem taşımaktadır. COVID-19'un nöromusküler komplikasyonlarının etkili bir şekilde yönetilebilmesi için multidisipliner bir yaklaşım gereklidir.

Anahtar Kelimeler : COVID-19 , Elektromiyografi , miyopati , polinöropati , sinir iletim çalışmaları

SS-4 Diyabetik Polinöropatili Hastalarda Solunum Sistemi ile Polinöropati Arasında Bir İlişki Var mıdır?

Yasemin Tombak¹ , Ebru Karaca Umay¹

¹Ankara Etlik Şehir Hastanesi, FTR

Amaç: Diyabetin akciğer üzerindeki etkilerini inceleyen çalışma sayısı çok azdır. Çalışmamızda diyabetik polinöropatili hastalarda solunum sisteminin polinöropati(PNP) ile ilişkisi olup olmadığını ve ultrasonografik diyafragma kalınlığını araştırmayı planladık.

Yöntem: 18-75 yaş arası elektronormyography(ENMG) laboratuvarına polinöropati ön tanısı ile yönlendirilip polinöropati saptanan hastalar dahil edildi. Hastaların yaş, cinsiyet, vücut kitle indeksi (BMI), komorbidite, sigara kullanımı, diyabet tipi (tip 1/tip2), diyabet süresi, Hba1c düzeyi, EMG ile polinöropati derecesi (hafif/orta/ağır),diyafragma kalınlığı (ultrasonografi ile değerlendirilen), ve solunum fonksiyon test (SFT) değerleri: zorlu ekspiratuar hacim (FEV1), zorlu vital kapasite (FVC), FEV1/FVC kaydedildi.

Bulgular: Hba1c düzeyi ile FEV1 ve FVC düzeylerinin negatif, FEV1/FVC oranının pozitif yönlü ilişkili olduğu, PNP ağırlığı ile diyafragma kalınlığının negatif, FEV1/FVC oranının ise pozitif yönlü ilişkili olduğu saptandı. Ayrıca diyafragma kalınlığı ile FEV1/FVC düzeyinin negatif yönlü ilişkili olduğu bulundu. Regresyon analizinde; PNP ağırlığı ile diyafragma kalınlığında azalma ve FEV1/FVC oranındaki artışın, HBA1c'deki yükseklik ile FEV1 ve FVC'deki azalma, FEV1/FVC'deki artışın ve diyafragma kalınlığındaki azalma ile FEV1/FVC oranındaki artışın ilişkili olduğu saptandı.

Sonuç: HbA1c yüksekliği ve PNP ağırlığının solunum fonksiyonlarını olumsuz etkilediğini tespit ettik. Diabetes mellitus (DM) hastalarının solunum fonksiyonları açısından takip edilmesinin gerekli olduğunu düşünmekteyiz.

Anahtar Kelimeler: diyabetik polinöropati , FEV1/FVC , SFT

SS-5 Sigara Kullanımının İleri Yaş Erkeklerde Kemik Mineral Yoğunluğuna Etkisi

Dilara Ekici Zincirci¹

¹Prof. Dr. Cemil Taşcıoğlu Şehir Hastanesi

Amaç: Osteoporoz genellikle bir kadın hastalığı olarak kabul edilir ve genellikle yetişkin ve yaşlı kadınlarda yaşlı erkeklerle kıyasla daha fazla kırık riski ve komplikasyona neden olur. Güncel araştırmalar sigara kullanımının kemik yapım-yıkım mekanizmalarında dengesizliğe neden olduğunu, bunun da daha düşük kemik mineral yoğunluğu (KMY) ve kemik mineral içeriğine (KMI) yol açtığını ve böylece osteoporoz ve kırık riskini önemli ölçüde artırdığını göstermektedir. Ancak, erkeklerde ve kadınlarda sigara içme ile KMY arasındaki ilişkiye dair çalışmaların sonuçları çelişkilidir. Erkek osteoporozu, kırılabilirlik kırıkları riskinin artmasıyla karakterize, hafife alınan, yeterince teşhis ve tedavi edilmeyen, dünya çapında artan bir patolojik durumdur. Bu çalışmanın amacı ileri yaş erkeklerde sigara kullanımının kemik mineral yoğunluğuna etkisi ve osteoporoz farkındalığının incelenmesidir.

Yöntem: Araştırmamız kesitsel klinik araştırma olarak tasarlandı ve 52 erkek hasta dahil edildi. Hastaların Dual X-Ray absorpsiyometri sonuçlarından L1-4 KMY ve KMI, Femur boyun KMY ve KMI değerleri kaydedildi. Tüm katılımcılara osteoporoz farkındalıkları değerlendirilmek üzere osteoporoz farkındalık ölçeği uygulandı.

Bulgular: Sigara kullanımı olan hastalarla (28) olmayan hastalar (24) arasında yaş ve beden kitle indeksi (BKİ) ortalamaları ile geçirilmiş kırık öyküleri açısından farklılık saptanmadı (p değerleri sırasıyla 0.852, 0.614, 0.559). Her iki grupta L1-4 KMY ve KMI değerleri ile, Femur boyun KMY ve KMI ortalama değerlerinin benzer olduğu görüldü (p değerleri sırasıyla 0.517, 0.633, 0.542 ve 0.665). Osteoporoz farkındalık ölçeği skoru sigara içmeyen grupta ortalama 58.58, sigara içen grupta 55.39 olarak hesaplandı. Osteoporoz farkındalığı açısından iki grup arasında farklılık olmadığı saptandı (p=0.239).

Sonuç: Osteoporoz kadınlar kadar erkekleri de etkileyen ve yaşla birlikte görülme sıklığı artan bir durumdur. Araştırmamızda erkekler arasında osteoporoz bilgi ve farkındalık düzeyinin düşük olduğunu, sigara kullanan ve kullanmayan erkekler arasında KMY ve KMI açısından fark olmadığını saptadık. Literatürde de bu konuda çelişkili sonuçlar olmakla beraber sigara kullanım yoğunluğu arttıkça KMY'nin azaldığı önceki araştırmalarda gösterilmiştir. Sigara kullanımının erkeklerde KMY ve KMI üzerine etkisinin anlaşılabilmesi için geniş örneklem üzerinde yapılan araştırmalara ihtiyaç duyulmaktadır.

Anahtar Kelimeler : kemik mineral yoğunluğu , osteoporoz , sigara

SS-6 Ankilozan Spondilit Tanılı Hastalarda Lomber Disk Dejenerasyonuna Yatkınlık ve Anti-TNF Kullanımının Dejenerasyon Üzerindeki Etkisi

Hanefi Suay Aytekin¹ , Nurdan Yılmaz²

¹Meram Devlet Hastanesi, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Anabilim Dalı, Konya

²Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Tıp Fakültesi, Fizik Tedavi ve Rehabilitasyon Anabilim Dalı, Tokat

Amaç: Son zamanlarda, Ankilozan Spondilit (AS) hastalarında lomber disk dejenerasyonuna eğilimin artabileceği bildirilmektedir. İnflamasyon ve yapısal değişikliklerin bu süreçte katkıda bulunduğu düşünülmektedir. Bu çalışmada, AS'nin lomber disk dejenerasyonu üzerindeki etkisi ile anti-TNF tedavi kullanımının dejenerasyon üzerine olan etkilerinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Yöntem: AS tanısı almış 85 hasta (46 kadın, 39 erkek) ile herhangi bir otoimmün/inflamatuvar hastalığı olmayan, herhangi bir sebeple lomber Manyetik Rezonans Görüntüleme tetkiki yapılan 56 kişi (40 kadın, 16 erkek) olmak üzere 141 kişi çalışmaya dahil edildi. Çalışmaya dahil edilen kişilerin HLA-B27 genetik sonucu, C-Reaktif Protein (CRP) ve Eritrosit Sedimentasyon Hızı (ESH) düzeyleri kaydedildi. AS grubunda AS Hastalık Aktivite Skoru-CRP/ESH (ASDAS-CRP/ESH) ve Bath Ankylosing Spondylitis Hastalık Aktivite İndeksi (BASDAI) kullanıldı. Hastaların fonksiyonel durumlarını belirlemek için Bath Ankylosing Spondylitis Fonksiyonel İndeksi (BASFI) kullanıldı. Hastaların yaşam kalitesini değerlendirmek için Ankylosing Spondylitis Quality of Life Questionnaire anketi (ASQoL) kullanıldı. Lomber disk dejenerasyonu, lomber MR görüntülemelerinde Pfirrmann evreleme sistemi ile analiz edildi. AS hastaları anti-TNF tedavi kullananlar ve kullanmayanlar olarak alt gruplara ayrıldı.

Bulgular: AS grubunda Pfirrmann toplam skoru (11.65 ± 3.89), kontrol grubuna (6.53 ± 1.53) kıyasla anlamlı şekilde yüksek bulundu ($p < 0.05$). Tüm lomber seviyelerdeki (L1-2, L2-3, L3-4, L4-5, L5-S1) disklerde benzer şekilde anlamlı fark saptandı ($p < 0.05$). Anti-TNF kullanan AS hastalarında Pfirrmann skorları, kullanmayanlara göre daha düşüktü ($p < 0.05$). Adalimumab kullanan hastalarda (7.36 ± 1.12), Etanercept kullananlara (10.5 ± 3.78) göre anlamlı şekilde daha düşük Pfirrmann skorları bulundu ($p < 0.05$). Mekanik bel ağrısı öyküsü olan AS hastalarında, inflamatuvar bel ağrısına sahip olanlara kıyasla daha yüksek dejenerasyon skorları gözlemlendi ($p < 0.05$).

Sonuç: AS hastalarında lomber disk dejenerasyonu sıklığı anlamlı derecede yüksektir. Anti-TNF tedavisinin, özellikle Adalimumab'ın, bu dejenerasyon üzerinde koruyucu etkisi olabileceği düşünülmektedir. AS hastalarında bel ağrısının karakterinin ayrıntılı değerlendirilmesi ve gerektiğinde ileri görüntüleme yöntemlerinin kullanılması önemlidir. Ayrıca, anti-TNF tedavisine erken dönemde başlanması lomber disk sağlığını korumada faydalı olabileceği sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Ankilozan Spondilit , Anti-TNF , Disk Dejenerasyonu

SS-7 Romatoid Artrit ve Ankilozan Spondilit Hakkında ChatGPT'nin Bilgi Kalitesinin ve Okunabilirliğinin Değerlendirilmesi

Burak Tayyip Dede¹

¹Prof Dr Cemil Taşcıoğlu Şehir Hastanesi

Amaç: Bu çalışmada, Romatoid artrit (RA) ve Ankilozan Spondilit (AS) hakkında bir yapay zeka programı olan ChatGPT-4'ün sunduğu yanıtların kalitesini ve okunabilirliğini değerlendirmek amaçlandı.

Yöntem: 06/08/2024 tarihinde "rheumatoid arthritis" ve "ankylosing spondylitis" ile ilgili en sık aranan anahtar terimleri belirlemek için Google Trends(<https://trends.google.com/>)(Google,ABD) kullanıldı. Çalışmaya başlamadan önce önyargılardan kaçınmak için kişisel tarayıcı verileri silinmiştir. 25 anahtar terimi belirlemek için kullanılan tarih aralığı 2004 ile çalışmanın yapıldığı tarih arasındaydı. Anahtar terimler elde edildikten sonra Google sıralamalarına göre ChatGPT-4 (<https://chat.openai.com/>) sürümüne ardışık olarak girildi. Elde edilen metinlerin kalitesi Ensuring Quality Information for Patients (EQIP) skoru ile, okunabilirlikleri ise Flesch–Kincaid Reading Ease (FKRE) skoru ve Flesch–Kincaid Grade Level (FKGL) skoru ile değerlendirilmiştir. Bu çalışma, yalnızca çevrimiçi bilgileri içerdiği için herhangi bir etik kurul onayı gerektirmemiştir. İstatistiksel anlamlılık düzeyi $p<0.05$ olarak kabul edildi.

Bulgular: Bu çalışmada RA ile ilgili 6 anahtar terim, AS ile ilgili 3 anahtar terim konuyla alakasız veya sadece kısaltmalardan oluştukları için çalışmaya dahil edilmedi. Nihai olarak RA için 19; AS için 22 anahtar terim bu çalışmada kullanıldı. RA hakkındaki metinlerin ortalama EQIP puanı 45.4 olup minimum değeri 30.7 ile maksimum 63.6 olarak bulunmuştur. AS hakkındaki metinlerin ortalama EQIP puanı 44.5 olup minimum değeri 30.7 ile maksimum değeri 60.0 olarak bulunmuştur. RA hakkındaki metinlerin ortalama FKRE ve FKGL değerleri sırasıyla 38.5 ± 10.0 ve 11.5 ± 1.8 idi. AS hakkındaki metinlerin ortalama FKRE ve FKGL değerleri sırasıyla 36.1 ± 7.2 ve 12.4 ± 1.4 idi. İki hastalık hakkındaki metinlerin EQIP, FKRE ve FKGL değerlerinde anlamlı farklılık yoktu ($p>0.05$). Elde edilen metinlerin EQIP skorları ile FKRE ve FKGL skorları arasında anlamlı bir korelasyon saptanmamıştır ($p>0.05$).

Sonuç: Bu çalışmada ChatGP-4 tarafından RA ve AS hakkında elde edilen metinlerin kalitesi ve okunabilirliği yetersizdi. ChatGPT veri tabanının iyileştirilmesi için bilimsel referansların dikkate alınması, profesyonellerden oluşan denetim ekibin kurulması, geri bildirimlerin dikkate alınması ve aynı zamanda okunabilirliği artırmak için de gerekli düzenlemelerin yapılması önemli olmaktadır. Böylece hastalar tarafından elde edilen yüksek kaliteli ve okunabilir bilgiler hastalıklarının durumunu kavrayabilmelerine, hastalıkları hakkında ortak karar vermede rol almalarına yardımcı olup hastalıkları ile başa çıkmalarına ve sonuçları iyileştirmede etkin olabilir.

Anahtar Kelimeler: Ankilozan Spondilit , ChatGPT , Romatoid Artrit , Yapay Zeka

13. KARADENİZ ROMATOLOJİ KONGRESİ

22-25 Mayıs 2025
KAYA ARTEMİS RESORT
K.K.T.C.